SOLIDARnost za Europu

Hrvoje Šimičević

15.05.2014. 09:35 Poslodavci Ispiši

Foto: eesc.europa.eu

Conny Reuter, generalni tajnik mreže SOLIDAR: "Europa je u ogromnoj socijalnoj krizi o kojoj se ne priča puno. Potrebne su radikalne promjene koje će dovesti do toga da ljudi budu na prvom mjestu, s naglaskom na obrazovanje, na izgradnju široke mreže socijalne zaštite i redistribuciju bogatstva."

Četiri godine nakon što je usvojena strategija Europa 2020. za pametan, održiv i uključivi rast, Europska unija je daleko od ciljeva koji se tiču borbe protiv siromaštva i nezaposlenosti te obrazovanja. Pokazuju to i rezultati projekta "Social Progress Watch" za praćenje i ocjenjivanje provedbe socijalnog napretka država članica i preporuka "Europskog semestra". EU se danas suočava s najnižim stopama zaposlenosti od početka krize, siromaštvo i socijalna isključenost su u stalnom porastu, kao rezultat sve gore situacije na tržištu rada i ograničene učinkovitosti sustava socijalne zaštite. Ovo su samo neki od zaključaka istraživanja kojeg predvodi SOLIDAR, europska mreža organizacija civilnog društva koja radi na unapređenju društvene pravde u Europi i svijetu. Članstvo SOLIDAR-a broji 60 organizacija iz 27 zemalja, koje spajaju zajedničke vrijednosti solidarnosti, jednakosti i participacije. O socijalnom stanju u Europi uoči izbora za Europski parlament "H-Alter" je razgovarao s ***Connyjem Reuterom****, generalnim tajnikom SOLIDAR-a, koji je početkom tjedna u Zagrebu sudjelovao u debati o mogućnostima obnove europskog socijalnog modela pod nazivom* ***"Socijalna Europa - strateška investicija, a ne trošak!****", u organizaciji GONG-a i Saveza samostalnih sindikata Hrvatske i u suradnji s Centrom za mirovne studije i "Grupom 22".*

solidar-2_gong.jpg

Statistike jasno to daju do znanja: 126 milijuna ljudi živi u siromaštvu ili na rubu siromaštva, 25 milijuna je nezaposleno a 24 milijuna zaposlenih je siromašno. Imamo 14 milijuna mladih koji nisu niti u programima obrazovanja niti u programima zapošljenja, dok je 5,5 milijuna mladih nezaposleno. Problem socijalne Europe je dakle ogroman, posebno kada uzmemu u obzir disbalans između sjevera i juga te istoka i zapada Europe. Čak i unutar nekih država postoje slični disbalansi, tako da imamo socijalne i teritorijalne neravnoteže koje treba prebroditi. Sasvim je sigurno: nalazimo se usred socijalne krize.

Koji su uzroci tomu?

Koje su ključne odrednice za koje se zalaže mreža SOLIDAR?

Kada je riječ o socijalnoj politici, potrebno je kompetentnije provođenje politika zapošljavanja i socijalne politike. S druge strane, zalažemo se za sindikalni prijedlog o investicijskom paketu za provođenje socijalnih politika i politika zapošljavanja od dva posto BDP-a. Mora se, dakako, otvoriti i pitanje minimalne plaće koja bi trebala iznositi 60 posto prosječne plaće, jer u Europi živi 126 milijuna siromašnih ljudi. Potrebna je, dakle, redistribucija bogatstva, kao i socijalnija i uključivija politika unutarnjeg tržišta EU. Tražimo i osnaživanje demokratske kontrole donošenja odluka, kao i veću participativnost u njihovom donošenju, prvenstveno kroz jači socijalni dijalog sa sindikalnim pokretima i nevladinim organizacijama.

Mora se otvoriti pitanje minimalne plaće koja bi trebala iznositi 60 posto prosječne plaće, jer u Europi živi 126 milijuna siromašnih ljudi

Što bi se moglo desiti ako do promjena ne dođe?

Kao jedan od rizika spominje se i mogućnost socijalne eksplozije u Europi. Osobno nisam pobornih takvih predviđanja, ali rizik svakako postoji. Tako da su svakako potrebne drugačije politike u EU.

Može li doći do drugačijih politika, čak i u slučaju da većina u Europskom parlamentu bude sastavljena od socijaldemokrata, a na čelu Europske komisije bude Martin Schulz, njihov kandidat, čiju kandidaturu otvoreno podržavate. Naime, dio javnosti drži kako su oni također podržavatelji sličnih neoliberalnih politika koje su prirođenije trenutno vladajućim konzervativcima?

Surađujemo s više političkih grupa u Europskom parlamentu. Među njima su i socijaldemokrati. Svakako ne može doći do progresivnih promjena ako ne dođe do promjene postojeće većine. Na mnogim područjima socijaldemokrati su iz opozicije, zajedno sa *Zelenima* i ljevicom, izborili cjelovite ili djelomične pobjede, primjerice na području radničkih prava, regulacije financijskog sustava, bankarske krize, koncesije... Bilo je puno dobih prijedloga ljevog centra, koji nisu usvajani zbog dosadašnje političke većine. Potonji pak imaju praksu da iz svih usvajanih odredbi izbacuju reference na konvencije Međunarodne organizacije rada o minimalnim socijalnim radničkim standardima. Ukoliko socijaldemokrati na predložene odredbe nemaju podršku dijela konzervativne većine, finalno izglasana rješenja doista izgledaju loše. Odluka je, dakle, u većini slučajeva naličje želja političke većine.

Tražimo osnaživanje demokratske kontrole donošenja odluka, kao i veću participativnost u njihovom donošenju, prvenstveno kroz jači socijalni dijalog sa sindikalnim pokretima i nevladinim organizacijama

No, zalažete se za radikalne promjene. Može li i želi li, objektivno, lijevi centar sa svojim partnerima donijeti takve promjene?

Uvjeren sam da takva mogućnost postoji u slučaju drugačije većine. No, to se u stvarnosti automatski ne može podrazumijevati. Upravo zato nevladin sektor i sindikati trebaju nastaviti s vlastitom borbom, čak i u slučaju nove većine, kako bi se pobrinuli da političari ne zaborave na obećanja o potrebnim promjenama.

Koliko sindikati na razini Europe mogu utjecati na promjene i koliki je danas njihov utjecaj? Po mnogima sindikalna scena je ili kompromitirana ili dobrano rasturena, zahvaljujući dominaciji okrupnjenog kapitala...

Mislim da odgovor nije tako jednostavan. Svakako bih mogao kazati kako angažman na sindikalnoj sceni nije na onoj razini na kojoj bi trebao biti. No, smatram da sindikati nisu izgubili utjecaj. Štoviše, u europskim sporazumima imamo institucionalizirano priznanje socijalnog dijaloga, a Lisabonskim ugovorima došli smo i do dijaloga s civilnim sektorom. Svakako ne mogu govoriti u ime sindikata, na njima je da budu utjecajni i možda organiziranji nego što jesu. Na europskoj razini njihova pozicija, kao i naša pozicija, mora se uzeti u obzir, jer je to zakonska obveza, implementirana, dakle u europske sporazume.

Koliko su nevladine organizacije važne u kontekstu oblikovanja budućnosti Europske unije i njezine daljnje demokratizacije?

Nevladine organizacije okupljaju građane i imaju puni legitimitet u svom djelovanju. Organizacija na čijem sam čelu okuplja 10 milijuna članova kroz naše partnerske organizacije, i to svakako daje legitimitet u širenju transparentnosti i povećanja legitimnosti institucija EU. Civilni dijalog je u tom kontekstu izrazito važan.

Koliki su uopće prostori za manevar, znamo li da pitanja poput konkurentnosti dominiraju na razini Unije, dok je socijalna politika prepuštena nacionalnim državama?

To je veliki problem koji nije oduvijek postojao. Za vrijeme **Jacquesa Delorsa** postojala je socijalna orijentacija Europske komisije, ali nakon njegova odlaska fokus je prebačen na unutarnja tržišta, da bi ubrzo nakon toga unutar novog fokusa glavna preokupacija postala upravo konkurentnost, s paradigmom da bi svaki sektor trebao biti podvrgnut konkurentnosti, kako na globalnoj tako i na europskoj razini. No, sada vidimo kako tržište nije sve.

Ne bih se složio s tezom da su socijaldemokrati i pučani provoditelji istih politika

Brojne utjecajne političke grupe koje odlučuju u institucijama EU se ne bi složile s takvom konstatacijom.

Čak i nije stvar u političkim grupama, koliko o pojedincima koji i dalje propagiraju slobodno tržište i sveopću konkurentnost, nasuprot drugima koji smatraju da tako više ne može funkcionirati, što je pokazala i sama kriza. Kao što je, uostalom, pokazala i da se nije dovoljno fokusirati isključivo na konkurentnost i jedinstveno tržište. Svakako je točno da unutar svih europskih institucija trenutno postoji borba između tržišnih i socijalnih snaga.

Koliko jedinstveno tržište eurozone utječe na nejednakost, posebno između centra EU i periferije? Primjer je namjerno njemačko određivanje niske cijene rada kako bi bila što konkurentnija na globalnom tržištu, što u potpunosti onemogućava devastiranim tržištima juga da budu, upotrijebimo i tu riječ, konkurentne na zajedničkom europskom tržištu.

Najveći je problem nedostatak političkog upravljanja eurozonom. Pritom ne mislim da nam treba još jedan Europski parlament za eurozonu, jer bi to dovelo do dodatne podjele Unije. No, sasvim je sigurno da nam je potrebna dodatna politika koja će se fokusirati na Europu kroz eurozonu. Treba kazati kako je eurozona dovela do stabilnosti u Europi unatoč svojoj kompliciranosti. Jer, gdje bi Europa bila kad bismo imali konkurenciju između marke, franka ili guldena? Problem je dakle u nedostatku političkog upravljanja eurozonom, koje ne može postojati bez socijalnih parametara. Mislim da bi budućnost eurozone, osim fiskalne konsolidacije, trebala biti utemeljena i na socijalnoj konsolidaciji.

Nevladin sektor i sindikati trebaju nastaviti s vlastitom borbom, čak i u slučaju nove većine, kako bi se pobrinuli da političari ne zaborave na obećanja o potrebnim promjenama

Na mnogim područjima socijaldemokrati su, zajedno sa Zelenima i ljevicom, izborili cjelovite ili djelomične pobjede, primjerice na području radničkih prava, regulacije financijskog sustava, bankarske krize, koncesije... Bilo je puno dobih prijedloga ljevog centra, koji nisu usvajani zbog dosadašnje političke većine

Trenutna realnost je, međutim, drugačija. Politike Troike i dalje su poprilično vitalne. Kakve bi mogle biti posljedice nastavi li Unija promovirati politike štednje, posebno na svojoj periferiji?

To je objektivna opasnost za EU, jer će se građani okrenuti od Unije, uvjereni da ona ne donosi napredak i stabilnost. U tom su kontekstu politike Troike katastrofalne. Jedan od koraka bi trebao ići u smjeru koji je tražio Europski parlament, da Troika odgovara za posljedice svojih politika. Ne postoji nikakva demokratska kontrola ovih institucija i to je veliki problem za Uniju. Inamo paradoks da se utjecaj Europskog parlamenta povećava dok u isto vrijeme politike Troike nemaju demokratski legitimitet. Ne dođe li do nekih promjena, postoji rizik za demokraciju i europski projekt.

Koliko su te politike odgovorne za rast krajnje desnice u Europi?

Sasvim je sigurno da je politika Troike utjecala na nestanak klasičnih političkih grupa i radikalizaciju Grčke. Situacija u Španjolskoj i Portugalu je nešto drugačija, ali je posljedični porast nezaposlenosti i siromaštva uvjetovao porast utjecaja ekstremne desnice. Dokaz tomu su recentni lokalni izbori u Francuskoj, gdje je ekstremna desnica pobjedila u područjima koja su najviše pogođena financijskom krizom. Što više glasova osvoji ekstremna desnica, to bi katastrofa mogla biti veća, kako društvena tako i ekonomska. Oni nemaju nikakve programe za socijalni progres, već samo nude isključivost. Glas njima je, dakle, prvenstveno protestni glas birača, nezadovoljnih tradicionalnim političkim grupama. Zbog toga se klasične političke obitelji trebaju zapitati što trebaju napraviti da povrate povjerenje građana.

Treba li Europska unija radikalnu demokratizaciju svojih institucija?

U svakom slučaju. Potrebno je veća transparentnost i veća participacija društvenih grupa u donošenju politika. Potrebno je, međutim, i približiti javnosti način na funkcionira Unija. Često se dešava da se sve najgore predbacuje EU i europskim institucijama. Na taj način se podcjenjuju specifični i ključni utjecaji država članica. Na žalost, i ove je kampanja za izbore u tom kontekstu dosad bila propuštena prilika.

Ova publikacija izrađena je uz pomoć Europske unije. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Udruge za nezavisnu medijsku kulturu i ni na koji se način ne može smatrati da odražava gledišta Europske unije. Stranica projekta: **Be EU 8 media outlets for one Parliament**

Ključne riječi: solidarnost, Europski parlament, socijalna politika, socijalna prava